

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ректора

№ 08-С від 10 січня 2020 року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА

практичної підготовки студентів

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

(спеціальність 081 «Право», 293 «Міжнародне право»)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Практична підготовка студентів денної форми навчання Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (далі – Університет) є невід’ємною складовою у підготовці фахівців за освітніми ступенями «бакалавр» і «магістр». Практика студентів спрямована на закріплення й удосконалення теоретичних знань і компетентностей у правотворчій та правозастосовній діяльності.

1.2. Ця наскрізна програма визначає порядок організації практичної підготовки студентів Університету, які навчаються за першим (бакалаврським) і другим (магістерським) рівнями вищої освіти за спеціальностями 081 «Право», 293 «Міжнародне право».

Порядок та особливості організації практичної підготовки студентів-іноземців, а також курсантів військових підрозділів Університету регулюється окремими програмами (положеннями).

1.3. Результатом практичної підготовки є оволодіння студентами практичних навичок та вмінь щодо розробки проєктів нормативно-правових та індивідуальних актів, процесуальних та інших документів, які використовуються в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві, основ претензійної та договірної роботи, аналізу законодавства та практики діяльності за різними сферами юридичної професії, застосування сучасних форм і методів організації роботи, використання інформаційних ресурсів і баз даних (реєстрів), формування навичок стратегічного й поточного планування, вироблення рішень, координації, виконання рішень і контролю з урахуванням профілю освітньої програми, за якою навчається студент.

1.4. Правовою основою організації практичної підготовки студентів в Університеті є законодавство України, накази ректора, рішення вченої та науково-методичної рад, розпорядження директорів (деканів) інститутів (факультетів), ця наскрізна програма та робоча програма виробничої практики.

2. ВИДИ І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Види і тривалість практики в Університеті визначаються вимогами освітніх програм і відображаються відповідно в навчальних планах і графіках навчального процесу.

2.2. Видами практики в Університеті є:

- **виробнича практика** для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в обсязі 15 кредитів ECTS (450 годин);
- **практика зі спеціальності** для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти в обсязі 4 кредитів ECTS (120 годин).

2.3. Метою виробничої практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань та компетентностей, отриманих студентом в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок, ознайомлення безпосередньо на базах практики з організацією правової роботи, основами правотворчої та

правозастосовної діяльності, відпрацювання вмінь і навичок з спеціальності, а також збір фактичного матеріалу для виконання курсових робіт та науково-дослідної роботи.

Виробнича практика проводиться перед останнім семестром відповідно до навчального плану за освітнім ступенем «бакалавр».

2.4. Практика зі спеціальності є завершальним етапом навчання студентів за освітнім ступенем «магістр», яка проводиться з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними знань і компетентностей, оволодіння професійним досвідом та підтвердження їх готовності до самостійної професійної діяльності, а також збору матеріалів для виконання курсових та науково-дослідних робіт.

Практика зі спеціальності проводиться перед останнім семестром відповідно до навчального плану за освітнім ступенем «магістр». Особливості організації практичної підготовки студентів, які навчаються за освітньої-науковими програмами другого (магістерського) рівня вищої освіти визначаються в цих програмах.

3. БАЗИ ПРАКТИКИ

3.1. Практика студентів Університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання навчальної програми для відповідних ступенів.

3.2. Базою практики можуть бути суди, органи державної влади та місцевого самоврядування, органи, що забезпечують правопорядок, підприємства установи та організації незалежно від форм власності, а також їх структурні підрозділи, громадські й адвокатські об'єднання, адвокати та нотаріуси.

3.3. Основні вимоги до бази практики:

- наявність структурних підрозділів, які здійснюють діяльність, що відповідає спеціальностям (спеціалізаціям), за якими здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- наявність кваліфікованого персоналу, який може забезпечити належне керівництво практикою студентів;
- можливість надання студентам на час практики робочих місць;
- обов'язкове забезпечення безпечних умов праці;
- можливість забезпечення студентів необхідною робочою документацією, що відображає діяльність різних підрозділів бази практики;
- можливість користування документацією, необхідною для виконання програми практики.

3.4. Базою практичної підготовки студентів Університету можуть використовуватися юридична клініка Університету, науково-дослідний сектор та інші структурні підрозділи Університету, президія та інститути Національної академії правових наук України.

3.5. Направлення студентів до відповідної бази практики здійснюється наказом ректора з урахуванням профілю освітньої програми, за якою навчається студент, в межах існуючих договорів про співробітництво (партнерство, про проходження практики) між Університетом та органами державної влади (місцевого

самоврядування), підприємствами, установами, організаціями, громадськими формуваннями та адвокатськими об'єднаннями.

3.6. Студенти Університету можуть за погодженням з директором (деканом) інституту (факультету) самостійно обирати для себе базу практики і пропонувати її для використання. Рішення в такому випадку за поданням відповідного директора (декана) інституту (факультету) приймається ректором Університету з урахуванням необхідності виконання освітньої програми в частині результатів навчання за відповідним профілем та вимог п.3.3 цієї програми.

Згода відповідної установи бути базою практики в такому випадку оформлюється листом-замовленням до Університету.

3.7. З базами практики у разі необхідності Університетом укладаються договори на проведення практики відповідно до наказу МОН № 35 від 08.04.93 р. Тривалість дії договорів погоджується сторонами й може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

4.1. Загальну організацію практичної підготовки студентів Університету та контроль за її проведенням здійснює проректор з навчальної роботи.

4.2. Навчально-методичне забезпечення і контроль за виконанням програм практики здійснюють керівник практики навчального відділу Університету, директори інститутів (декани факультетів), комісії кафедр по захисту звітів і матеріалів виробничої практики.

4.3. Керівники баз практик зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

4.4. Директор інституту (декан факультету) забезпечує:

- керівництво та координацію навчально-методичним забезпеченням практики в інституті (факультеті);
- узгоджує бази практики студентів відповідно до профілів освітніх програм інституту (факультету);
- інформування студентів про місце, строки проведення практики та форми звітування;
- контроль за організацією та проведенням практики та виконанням робочої програми практики, своєчасним захистом звітів і матеріалів за підсумками практики;
- аналіз звітів комісій кафедр по захисту звітів та матеріалів виробничої практики.

4.5. Керівник практики навчального відділу Університету:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою;
- готує проекти наказів про направлення студентів на практику;
- координує діяльність дирекцій та деканатів щодо організації та контролю за проходженням практики студентів та захисту звітів і матеріалів виробничої практики;
- здійснює моніторинг баз практики на відповідність спеціалізаціям та їх

- можливість в подальшому бути базою практики студентів Університету;
- забезпечує оформлення договорів із базами практики щодо практики студентів та направлення їх на бази практики;
 - узгоджує накази ректора, проекти яких вносять директори (декани) інститутів (факультетів) щодо організації та проведення практики студентів;
 - здійснює вибірккову перевірку проходження практики студентами безпосередньо на базах практики;
 - готує звіти та аналітичні довідки з питань практики;
 - здійснює узагальнення виявлених недоліків у співпраці з базами практики за результатами проходження студентами практики;
 - не пізніше, ніж за 10 днів до початку практики відправляє на бази практики списки студентів;
 - здійснює ознайомлення студентів із робочою програмою практики, порядком її проходження, вимогами до складання робочого плану, звіту та іншими питаннями;
 - організовує захист студентами звітів та матеріалів практики в комісіях.

4.6. На початку практики студенти повинні отримати первинний інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, протипожежної безпеки, ознайомитися з правилами внутрішнього трудового розпорядку, а також діловодства і збереження службової, комерційної та іншої інформації з обмеженим доступом відповідно до профілю установи, в якій буде проводитися практика.

4.7. Студенти при проходженні практики зобов'язані:

- своєчасно прибути до місця проходження практики;
- додержуватись правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, своєчасно і якісно виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою і планом, а також вказівки безпосереднього керівника практики;
- додержуватись послідовності, строків і робочих планів проходження практики;
- складати проекти документів з урахуванням вимог законодавства;
- регулярно знайомитись з новою юридичною літературою (монографіями, статтями, коментарями законодавства), змінами до законодавства України, а також матеріалами судової практики;
- систематично вести науково-дослідну роботу, збирати та узагальнювати матеріали практики для доповідей, наукових повідомлень, курсової роботи;
- повсякденно заповнювати щоденник виробничої практики, докладно відображаючи в ньому зміст виконаної роботи, її короткий аналіз та висновки;
- своєчасно скласти письмовий звіт про виконання програми виробничої практики та належно оформити його;
- одержати письмову характеристику на себе від керівника бази практики.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

5.1. Після завершення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики.

5.2. Для захисту звіту виробничої практики студент може бути допущений комісією кафедри по захисту у разі надання до неї відповідних матеріалів (прошитих і пронумерованих) та документів, а саме:

- звіту, затвердженого керівником практики (звіт має містити інформацію про конкретно виконану студентом роботу за період практики, короткий опис діяльності бази практики, висновки, пропозиції тощо);
- індивідуального плану проходження виробничої практики, узгодженого керівником практики;
- щоденника практики, завізованого керівником практики;
- характеристики студента-практиканта (в подальшому зберігається в особовій справі студента).

5.3. Наказом ректора Університету встановлюються строки представлення студентами звітів і матеріалів практики, а також терміни проведення захисту звіту про проходження практики; проводиться розподіл практикантів за відповідними кафедрами.

5.4. Члени комісії перевіряють відповідність програмі виробничої практики звіту про проходження практики та інших представлених студентом матеріалів; правильність їх оформлення, висловлюють свої зауваження і, в разі неповноти звіту, надають пропозиції про його доопрацювання.

5.5. Студент до захисту звіту та матеріалів про проходження практики може ознайомитись із зауваженнями членів комісії на кафедрі. Захист відбувається на відкритому засіданні комісії. Про час і місце захисту студент оповіщається не пізніше ніж за три дні до засідання комісії.

5.6. На засіданні студент доповідає про проведenu ним роботу за час виробничої практики та викладає зміст звіту. Після цього члени комісії можуть висловити зауваження щодо змісту звіту та представлених матеріалів практики. Студент дає пояснення з приводу висловлених зауважень і відповідає на питання членів комісії.

5.7. Звіт про проходження виробничої практики та інші матеріали практики, їх повнота та якість, а також виконання завдань кафедр з науково-дослідної роботи оцінюється комісією колегіально з урахуванням представлених документів, змісту усної доповіді, відповідей студента на запитання членів комісії.

5.8. За результатами захисту звіту та матеріалів практики комісія оцінює:

«відмінно» (*«А»/100 балів за ECTS*) – отримує студент, який надав достатню кількість матеріалів практики, що підтверджують комплексність і цілісність отриманих практичних знань; розуміє напрямки діяльності бази практики, її структурних підрозділів та посадових осіб; відмінно знає нормативно-правові акти, що регламентують їх діяльність; вільно використовує понятійно-термінологічний апарат, надає повні, логічні та обґрунтовані відповіді на запитання; розуміється на формі, змісті та процедурі підготовки й прийняття відповідного акту (документу), проєкт якого було підготовлено протягом виробничої практики;

«добре» (*«В»/89 балів за ECTS*) – отримує студент, який надав достатню кількість матеріалів практики, що підтверджують комплексність і цілісність отриманих практичних знань; розуміє напрямки діяльності бази практики, її структурних підрозділів та посадових осіб; непогано знає нормативно-правові акти, що регламентують їх діяльність; добре використовує понятійно-термінологічний апарат, але допускає неточності при відповідях, демонструє певні «прогалини» практичних знань; допускає помилки у розкритті процедурних питань підготовки й прийняття відповідного акту (документу), проєкт якого було підготовлено

протягом виробничої практики, має труднощі у відповідях відносно змістовної складової такого документу;

«задовільно» (*«D»/74 бали за ECTS*) – отримує студент, який надав невелику кількість матеріалів практики, що свідчать про вибірковість ознайомлення з практичною роботою відповідної бази практики; погано знає нормативно-правові акти, що регламентують діяльність структурних підрозділів, посадових осіб та установи в цілому, в якій проходила виробнича практика; допускає велику кількість неточностей при захисті звіту практики; відповіді не повні, не зовсім обґрунтовані; допускає суттєві помилки щодо аналізу формальної та змістовної складової проєктів актів (документів), що були підготовлені протягом виробничої практики.

«незадовільно» (*«FX»/59 балів за ECTS*) – отримує студент, що надав невелику кількість матеріалів практики; в яких мають місце суттєві недоліки або складені неправильно; не може надати відповіді щодо правової регламентації діяльності бази практики, її структурних підрозділів та посадових осіб; не надає відповіді на поставлені питання; не може обґрунтувати відповідь щодо форми та змісту складеного ним проєкту документу.

5.9. Студенти, що були недопущені до захисту матеріалів виробничої практики, або ті, які в результаті захисту звіту отримали незадовільну оцінку, скеровуються на повторне проходження виробничої практики. База практики, терміни та умови проходження повторної виробничої практики визначаються проректором з навчальної роботи.

5.10. Успішне проходження практики зі спеціальності засвідчується позитивною характеристикою керівника бази практики, яка подається студентом не пізніше ніж на 10-й день після початку наступного після практики навчального семестру в дирекцію (деканат) і зберігається в особовій справі.

5.11. Студент, який не подав характеристики та/або не захистив звіт та матеріали виробничої практики не допускається до атестації.

6. МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

6.1. Матеріальне забезпечення практики студентів здійснюється Університетом відповідно до законодавства.

6.2. Джерелами фінансування практики студентів Університету можуть бути кошти державного бюджету за наявності кошторисних призначень, кошти підприємств, установ і організацій різних форм власності, кошти фізичних осіб, закордонних партнерів, інших джерел не заборонених законодавством.

6.3. Витрати на практику студентів є складовою частиною загальних витрат на підготовку фахівців.

6.4. Під час проходження практики за студентами зберігається право на отримання академічної (соціальної) стипендії відповідно до рейтингу успішності за результатами семестрового контролю.